

Verplicht procuraat afgeschaft

Per 1 september 2008 is de Wet afschaffing procuraten en invoering elektronisch berichtenverkeer in werking getreden. Deze wet schaft in civiele zaken de verplichte procesvertegenwoordiging door een procureur af. Voorheen kon een advocaat in een ander arrondissement dan dat waarin hij was gevestigd in civiele zaken bij rechtbanken en hoven, alleen procederen door gebruik te maken van de diensten van een in dat andere arrondissement ingeschreven procureur.

Een procureur verscheen voor één van de partijen in het proces en verrichtte als formele procesvertegenwoordiger proceshandelingen namens de advocaat. Een procureur bewaakte onder meer de voortgang van de procedure en verzorgde het berichtenverkeer tussen de advocaat en het gerecht. De advocaat had daarentegen de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor het voeren van de procedure. Die stelde de stukken op en was aanwezig bij zittingen. Advocaten werden beëdigd als advocaat en procureur. In het eigen arrondissement trad de advocaat dan meestal op als zijn eigen procureur.

De verplichte bijstand van een procureur aan een advocaat, die procedeert buiten zijn eigen arrondissement, is per 1 september 2008 verdwenen: een advocaat kan voortaan zelf bij iedere rechtbank en bij elk gerechtshof alle proceshandelingen verrichten. Met deze wet komt een einde aan de reeds

lang bestaande praktijk van de dubbele procesvertegenwoordiging. Reeds voor de Bataafse republiek (1725 – 1801) was de term procureur in zwang; in 1879 werd voor procureurs dezelfde opleiding geëist als voor advocaten en werd het beroep van procureur verenigbaar met dat van advocaat.

De gedachte achter het verplicht procuraat was lange tijd gelegen in een ordelijk verloop van de procedure. De wijze van procederen verschilde per rechtbank en voor het voeren van een procedure in een ander arrondissement was dan ook de assistentie van een procureur noodzakelijk.

Gevolgen van uniformering en internet

Sinds 2000 zijn de verschillen in de plaatselijke gebruiken tussen de verschillende rechtbanken geminimaliseerd door de invoering van een Landelijke Rolreglement. Voor de Gerechtshoven geldt dit vanaf 2002. Deze uniformering van lokale gebruiken en de mogelijkheden die internet biedt voor elektronisch berichtenverkeer, hebben ertoe geleid dat advocaten gevestigd buiten het arrondissement waarin wordt geprocedeerd, in staat worden gesteld ook buiten hun eigen arrondissement alle proceshandelingen te verrichten.

Door het vervallen van het instituut van procureur vervalt de figuur van de dubbele rechtsbijstand in civiele procedures. Het voordeel daarvan is gelegen

in een vereenvoudiging van de procesvoering. De advocaat kan immers, zonder tussenkomst van een procureur, zelf alle proceshandelingen verrichten. Daarnaast zal de procesvoering op efficiëntere wijze plaats kunnen vinden, doordat advocaten en gerechten rechtstreeks contact kunnen onderhouden.

Ook de rechtzoekende plaatste terecht soms kanttekeningen of vraagtekens bij de dubbele procesvertegenwoordiging. Het was immers niet altijd goed uit te leggen waarom in civiele procedures de tussenkomst van een procureur, met de kosten van dien, noodzakelijk was, daar waar dat in zaken bij de kantonrechter, in strafzaken of bestuurszaken niet noodzakelijk was. Gevolg van de Wet afschaffing procuraat is dat een advocaat alle proceshandelingen met betrekking tot de procedure zelf kan verrichten en rechtstreeks contact onderhoudt over het voeren van de procedure, zowel met het gerecht, als met de advocaat van de andere in het geding betrokken partij(en). Dit berichtenverkeer steunt voornamelijk op het via internet toegankelijke roljournaal. Op de rol worden dagvaardingsprocedures geadministreerd en aan de hand van die rol wordt de voortgang van de bij een rechtbank of hof ingeschreven zaak bewaakt. Een belangrijk deel van de taak die een procureur had, zag juist op het verrichten van rolhandelingen, zoals het vragen van uitstel of het indienen van processtukken.

De rol wordt nu toegankelijk voor alle advocaten via het roljournaal, waardoor op elk moment de stand van zaken in de procedure kan worden nagezien. Bovendien is het nu mogelijk om direct via een elektronisch bericht verzoeken bij het gerecht in te dienen, zoals het vragen van pleidooi. Naar verwachting zal het op termijn mogelijk worden gemaakt dat daarnaast ook processtukken elektronisch kunnen worden ingediend.

'Procesadvocaat' versus 'behandelend advocaat'

In de praktijk blijkt overigens dat ondanks de mogelijkheden van het digitale roljournaal, veel advocaten behoefte blijven hebben aan procesondersteuning. In elk arrondissement zijn er kantoren die die procesondersteuning bieden; zij leveren die diensten

"enige" vertegenwoordiger van de in de procedure betrokken partij worden aangemerkt. De behandelend advocaat, die inhoudelijk verantwoordelijk is, het overleg voert met de cliënt en de stukken schrijft, is formeel voor het gerecht niet de advocaat van één van de partijen. Wel is het mogelijk dat deze zogenaamd behandelend advocaat de processtukken indient en de zittingen doet.

Ik verwacht dat op termijn, na een gewenningsperiode, steeds meer advocaten, conform de bedoeling van de wetgever, uitsluitend zelf alle proceshandelingen zullen verrichten, zonder daarbij een lokale "procesadvocaat" in te schakelen. CMS Derks Star Busmann N.V. heeft haar afdeling Procuraten omgevormd tot een afdeling Procesondersteuning, die namens de behande-

"Dit kunstmatig onderscheid in twee soorten advocaten is niet op de wet gebaseerd..."

die voorheen door de procureur werden geleverd en tegen dezelfde tarieven. Aangezien gerechten alleen de advocaat administreren als zijnde de behandelaar en contactpersoon, wordt de procesvertegenwoordiger buiten spel gezet. Om daaraan een mouw te passen worden procuraatswerkzaamheden verricht onder de noemer "procesadvocaat" en wordt de advocaat die de zaak inhoudelijk behandelt, als "behandelend advocaat" aangeduid. Dit kunstmatig onderscheid in twee soorten advocaten is niet op de wet gebaseerd en wordt ook niet door rechtbanken gebruikt. Die kennen immers maar één loket, dat van de advocaat. Wordt er onderscheid gemaakt tussen een procesadvocaat en een behandelend advocaat, dan zal bij het gerecht de procesadvocaat als

lend advocaat proceshandelingen kan verrichten en ook overigens procesondersteuning zal geven, zoals het coördineren van het leggen van beslagen en het bewaken van termijnen. Deze "service" is alleen beschikbaar voor de advocaten van CMS Derks Star Busmann N.V. en niet meer, zoals vroeger, voor advocaten in den lande voor wie wij als procureur optraden.

Mr. P. (Peter) Soede

Procesrecht

T +31 (0)30 2121 799

E peter.soede@cms-dsb.com